

ADMINISTRAȚIA
Tipografia:
BIAȘOVU, piața mare Nr. 22
Societate înfrățite cu 50 pri-
mescoți. Masurările nu se re-
ținută!

Birouri de redacție:
Brașov, piața mare Nr. 22

Laboratoare mai primești în Viena
Kudolff, Messe-Veranstalt & Folger
(Hof-Verlag), emsi Schick, Alois
Meredi, M. Dukas, A. Oppel, J. Dora-
nberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger; în on Hesse-Eckstein De-
mat; în Frankfurt: G. L. Domb; în Ham-
burg: A. Süsser

Frota de inserțiuni: o serie
garmonică pe o colonă 6 cr.
și 80 cr. Imbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învoiași.

Reclame pe pagina III-a o
serești 10 cr. v. a. s. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU LIV.

„Gazeta” esse în fi-care di.
Abonamente pentru ANUL Ungariei.
Pe unu an 12 fl., pe șe- luni
6 fl., Pe trei luni 3 fl.

Pentru România și strălătate:
Pe unu an 40 franci, pe șe-
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.

Se prenumără la ofi-cile
poștale din întru și în afară
și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I., pe unu an
10 fl., pe șe- luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. On dusa în
casă: Pe unu an 12 fl., pe
șe- luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu esemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.

Atată abonamentele câtă și
inserțiunile suntă a se plăți
înainte.

Nr. 98.

Brașov, Joi 2 (14) Mai.

1891

Brașov, 1 Mai v.

Comisiunea însărcinată de ca-mera ungară cu studiarea și re-
visuirea proiectului de lege pentru
introducerea administrației de stat,
își va termina în săptămâna acesta
lucrările și după Rosaliile grego-
riane se va începe în dietă des-
baterea și asupra acestui proiect
de lege, ală căruia spiritul condu-
cătoru este centralizarea și ma-
ghiarisarea.

Nu scimă ce atitudine voră
observa în cameră partidele opo-
siționale maghiare față cu fetală
ministeriului și ală comisiunei a-
mintite, care a alesă ca raportor
ală său pe deputatulu Desideriu
Perczel. Vedurămă înșe, că marea
mişcare pentru apărarea autono-
miei comitatense, ce au fostă pre-
șis'o Kossuthiști din stânga es-
tremă, s'a redusă până acuma nu-
mai la o slabă protestare în câte-
va meetinguri și adunări comitatense.

În ce privește „oposiția mo-
derată”, adevăci partida contelui
Apponyi, acesta în principiu nu
numai că consimte cu reforma
proiectată, dăr își atribue chiar
șie'și paternitatea ideii de reformă
administrativă. Cu tôte acestea și
Apponyiști au criticatū aspru și
s'au opusă proiectului de lege ală
d-lui Szapary în cele mai multe
puncte capitale. Nu șe scie, decât
voră continua această tactică și în
dietă. Contele Szapary și-a datū
înșe mare silință spre a multămi
nu numai partida guvernului, ci
și oposițiunea moderată, învoiu-
du-se la multe modificări în-
semnate.

Între alte temeri — se 'nșelege
temeri din partea maghiară, căci
în comisiunea parlamentară au fost
numai Maghiari — s'a exprimatū și
aceea, că guvernul, câștigându mai
mare putere prin introducerea ad-
ministrației de statū, pôte abusa
de ea și că nu e nici o garanție

cum că libertatea politică și cetă-
nescă va fi scutită.

Spre a delătura aceste temeri,
contele Szapary a comunicatū co-
misiunei unu proiectū de lege pen-
tru crearea de tribunale adminis-
trative.

Aceste tribunale ară fi dăr chiă-
mate să vegheze, ca să nu se facă
abusur din partea puterii centrale.
Tribunalele administrative înșe vor
fi compuse și ele totū numai din
representanți ai elementului dela
putere. Cei ce facū parte din acestū
elementū se voră putē plânge pôte
cu ore-care succesū la acele tri-
bunale în contra abuzurilor; ce
garanție voră avē înșe cetățenii
din sinulū naționalităților noma-
ghiare, că libertatea loră politică
și cetățenească nu va fi călcată în
picior, când însu-și spiritulū legei
este îndreptatū în contra acestei
libertăți?

Dăr cine se mai gândesce adă
la naționalități, carē când e vorba
de garanții pentru libertate, nu
suntă nicăiri și nu vrē să le cu-
noscă nimeni dintre cei dela pu-
tere?

Cu totulū alta este, când e
vorba de sarcini și de nouele mi-
liōne, ce suntă de lipsă pentru
înființarea de Kiszdedovuri, pentru
îmbunătățirea salarelorū funcțio-
narilorū administrativi etc; atunci
suntă ținute în evidență și nu
suntă trecute cu vederea la con-
dica nicei naționalități.

Contele Szapary cu ai șei pună
coperișulū la o clădire fără fun-
damentū! Acestă este adă adevē-
rata convingere a majorității co-
virșitore a cetățenilorū acestui
statū.

CRONICA POLITICĂ.

— 1 (18 Maiu).

Se serie din Viena: Archiducele
Franz Ferdinand, nepotulū împăratului
și viitorulū șefū ală monarhiei habsbur-

gice, iese din ce în ce la ivelă din școlă
seriosă a serviciului militarū. Deunăđi
s'au prezentatū pentru întēia oră prin-
țului căpeteniile autorităților; a primitū
pe totī ministrii austriaci și pe alți dem-
nitari în audiențe mai lungi, pentru ca
să facă cunoscință cu persoanele condu-
cătore ale statului. Nu este vorba ca
să se încredințeze archiduceului de pe
acum vr'o pozițiune în administrația ci-
vilă, ceea ce va fi necesară cu timpulū,
pentru ca să fiă introdusū în afaceri.
Deocamdată rămâne în activitatea'i mi-
litară pe care o desfășură în calitate de
colonelū ală regimentului de infanteria
cu garnisonă în Oedenburg. În totū
casulū se va largi cerculū personagie-
lorū carī îi se voră aduce în mai mare
apropiere și în același timpū îi se voră
presenta și demnitarii statului ungarū.
Aceste mēsuri necesare pentru educația
politică a archiduceului s'au luatū și pen-
tru a nu se da ocaziune să se răspân-
dēsca șoirile neîntemeiate carē se ivescū
din când în când, despre o pretinsă in-
tențiā a împăratului de a abdica în fa-
vorulū fratelui șeu ală doilea, ală archi-
ducelui Carolū Ludovicū. Aceste svo-
nuri suntă cu atată mai lipsite de ori-
ce temei cu câtū și monarchulū, astăđi în
virstă de 61 de ani, se bucură de aceeași
sănătate și putere de muncă ca și fra-
tele șeu mai micū cu trei ani. Era lucrū
firesc ca introducerea rēposatului prin
moștenitorū Rudolfū în afacerile politicē
să se întēple mai curēndū decâtă a
archiduceului Franz Ferdinand, care acum
e în virstă de 28 de ani. După mōrtea
archiduceului Rudolfū, împăratulū nu putea
și nu voia să grăbēsca eșirea la ivelă
a celui destinatū acum să moștenēsca
tronulū. Ranele lāsate de nenorocirea
intēmplată cu mōrtea tinerului moșteni-
torū ală tronului, trebuiau crūțate. Acestă
n'a împedecatū înșe ca archiducele Franz
Ferdinand să fiă trimēsū ca să facă cu-
noscință cu curțile din Petersburgū și
Berlinū. După acesta urmēsă acum în-
troducerea prințului în afacerile politice
de carē a statū până acum departe, fiindū
dedatū numai educației militare.

Cele mai multe foi franceze iau în
risū pe Boulanger și nu credū, șeu se
prefacū că nu credū, că Boulanger se
va întōrce în Francia. De altmintrelea
reproducū o notă ofi-ciosă, din care re-
iese, că guvernulū francesū, îndată va
cere *espulsarea lui Boulanger din Belgia*,
decă acesta va încerca, ca din Belgia
să facă o politică neliniștitōre pentru
Francia.

Din cauza prigoniilor rusescī în
contra Jidovilorū, cu deosebire dela re-
tragerea principelui Dolgoruki încōce,
grupulū Rothschild a refusatū noulū îm-
prumutū rusescū. Se presupune că eve-
nimentulū acesta financiarū, pentru unū
timpū ore-care va face imposibilū Ru-
siei vrē unū împrumutū în strălătate.
Cestiunea Evreilorū din Rusia devine din
đi în đi mai serioasă. Se anunță din
Mesova, de unde voră fi espulsați cam
50,000 de Evrei, carī și negustorii ruși
de acolo suntū forțe agitați, deōrece
mulți Evrei refusă de a plăti datoriile.
Điarele „Novoie Vremia” și „Grașda-
nin” se exprimă în nisce articuli cam
totū într'unū felū đicēndū, că situa-
țiunea actuală financiară creată prin re-
fusulū lui Rothschild nu provēcă nice o
temere în Rusia. „Novoie Vremia” đice
mai departe, că ministrulū rusescū de
finance Wisnegradsky a respinsū ener-
gicū cererea lui Rothschild, ca să facă
concesiuni Evreilorū. Se đice înșe, din
altă parte, că Wisnegradsky ar fi recu-
noscutū necesitatea acestorū cedări, des-
pre carī înșe Țarulū nu vrea să șeie ni-
micū. „Nov. Vremia” đice mai departe,
că Wisnegradsky, care dispune de peste
238 milioane în aurū aici și la bancherii
din strălătate, pôte privi fără grijă des-
voltarea lucrului. — Ou privire la ob-
servațiunea điarului „Hamburger Bör-
senhalle”, că Rusia nu mai pôte îm-
prumata bani de nicăiri, đice „Vossi-
sche Zeitung”: Deocamdată trebe să ne
îngrijimū de aceea, că bursele și în
afară de Germania să fiă închise pentru
Rusia.

Cu privire la *escesele în contra Evrei-*

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.”

René.

Novelă de Chateaubriand.

Am visitatū mai întēiu légēnulū a-
celorū popcre, de carī vorbesce adă nu-
mai istoria; am ședūtū cu orele pe rui-
nele Romei și ale Greciei adēncitū în
aduceri aminte de strălucirea periōdelorū
acestorū țeri. Ce a mai rămāsū din tōtă
splendōrea, din tōtă pompa? Palaturī
în ruine și prafū, mausolee acoperite cu
mărăcini! O putere gigantică a na-
turei, o slăbiciune a omului! Adese-ori
străbate câte unū firū de erbă prin mar-
mura cea mai solidă a acestorū morminte,
pe care totī acești puternici morți nu o
potū delătura.

Din când în când se ridică în mij-
loculū desertului dreptū în susū o co-
lumnă, după cum se ivesce câte o idee
mare într'o inimă, pe care timpulū și ne-
norocirea au nimicit'o.

Între tôte lucrurile ce le făceamū,
în continuu mă ocupamū în fiă-care cli-
pită a đilei, cu gândurile la acele mor-
minte.

Aci vedeamū, cum totū aceeași

ștea, care a văđutū înființandu-se
aceste cetăți și apoi căđēndū în ruine
aruncāndū rađe aurii peste ruinele ace-
stora, aci palida lumină a luniei, care-și
termină cursulū ei pe cerulū albastru,
mē făcea să observū mormintepălite între
douē urne de jumētate sfărimate. Adese-ori
mi-se pērea că vedū la rađe
acestei stele favorabile fantasiei, pe ge-
niulū amintirilorū, cum elū, perdutū în
gāndiri, șeade lângă mine.

În curēndū înșe nu mai simțeamū
plăcere să roscolescū mormintele, unde de
multe-ori atingeam țērīna unui criminalū.
Voiamū să aflu, că ore nēmurile, carī
trāescū potū arāta mai multe virtutī și
mai puținē nenorociri, ca cei de multū
rēposai. Întrāndū într'o đi într'o cetate
mare și mergēndū într'o curte pustie si-
tuată în desulū unui palatū, observai o
statuă, care arāta cu degetulū spre unū
locū renumitū prin jertfa de sange.*) Tā-
cerea mormentală a acestui locū mē sur-
prinse: numai vēntulū suspina în jurulū
marmorei tragice. Cāțiva lucrători zā-
ceau într'o complectă apatiā pe treptele

*) Statua regelui Carolū II în Londra, în
dosū de White-Hall.

monumentului, pe când alții fluerāndū
erau ocupați cu cioplirea petrilorū. În in-
trebauu despre însemnătatea monumen-
tului. Dăr înzadarū. Cei mai mulți nu
șciau despre catastrofa, despre care amin-
tea monumentulū, puținī dintre ei de-
deau nisce răspunsuri defectuoșe. Ni-
micū nu-mī oferea o mēsură mai corectă
pentru evenimentele istorice și pentru
neînsemnata noastră valōre. Ce au deve-
nitū ōmenii aceia, carī odinioară au stir-
nitū admirațiunea lumei? Timpulū a
făcutū unū pasū înainte și figura pā-
mētului s'a schimbatū erășī.

Cu deosebire căutaiu în călătoriile
mele pe artiști și pe acei bărbați divini,
carī cu lira cāntă fericirea astorfeliu de
popōre, carī onorēză legile, religiunea
și mormintele strămoșilorū lorū.

Acești cāntăreți suntū de origine
divină, ei singuri posedū acelu in-con-
testabilū talentū, cu care ceriulū a dā-
ruitū pāmētulū nostru. Vieța lorū
plină de simplitate e totodată sublimă;
cu gura plină de aurū laudă și preamā-
rescū dēșii pe đei, și cu tôte acestea
suntū cei mai simpli dintre ōmenī; vor-
bescū aci ca nemuritorī, aci ca nisce copii
nevinovați; esperți pe deplinī în legile u-

niversului câte-odată nu pricepū cele mai
neînsemnate întâmplări ale vieții; despre
mōrte au vederi ciudate, și morū ca noii
nāscuți fără a-o simți.

În munții Caledoniei, ultimulū bardū
a cărui melodii se auđiau în aceste sin-
gurătăți, îmi cāntă nisce cāntări, cu carī
odinioară își consolase bătrānețele unū
erou. Am ședūtū cu dēnsulū pe patru
petri cu mușchi învescute; o vale mur-
mura la piciorēle nōstre, prūtre ruinele
unui turnū pāscea o căpriōră și vēntulū
de sudū sufla peste desertulū dela Cona.
Ađi religiunea creștină, fiica acelorū
munți a ridicatū cruci pe monumentele
eroilorū de Morven și harpa lui Davidū
cāntă acuma acolo, unde odinioară rē-
sunau cānturile lui Osian. Acestă reli-
giune e totū atată de iubitōre de pace
după cum erau de rēșboinice divinitățile
de Selma; grijesce de turme acolo, unde
Fingal conducea bătăi gloriōșe și ân-
gerii păcii suntū răspāndiți acolo unde
odinioară locuiau fantomele ucigătōre de
ōmeni.

Bătrāna și înfloritōrea Italiā îmi oferi
mulțime de cap-de-opere. Cu ce sântū
și poetiōu fiorū rēțāciam în acele vaste
edificii, consacrate de artiști religiunii

lorii din Corfu scrie diarul „Piccolo“: De 14 zile sunt închiși Evreii în casele lor și sunt siliți să stea cu ferestrele închise. Ei pot să părăsă casele lor numai cu mare precauțiune și anume numai desu de dimineață, pentru ca să cumpere dela comercianți pe unu prețu întreit de mare cele trebuincioase vieții. Din 23 Aprilie tôte sinagoge sunt închise. Unu cadavru evreiescu a putut fi îngropat abia după 60 de ore după ce a murit și sub o escortă de 20 de soldați. Comerțulu stagnează. Soldații născuți în Corfu sprijinesc poporațiunea în escesele ei în contra Evreilor. De multe ori s'a pus foc la case, pe cari le-au unsu cu petrolu. Alaltaer s'a făcutu încercarea să dea focu cartierului jidovescu.

SCRILE ȚILEI.

— 1 (13) Maiu.

Convenții comerciale. La 23 Maiu se voru începe în Viena pertractările pentru reînnoirea convenției comerciale din partea Austro-Ungariei și Germaniei cu *Eloetia*, cu care în anul viitoru espiră tractatul comercialu. Indată după această va veni la rând *Serbia*, de cumva această se va lămuri până la acelui timp în privința principiilor fundamentale, cari au să servescă ca basă a desbaterilor. Cu *Italia* nu se știe încă când se voru începe negocierile, deoarece comisiunea italiană însărcinată cu redigerea propozițiilor până acum n'a datu nici unu semn de viață. În ce privește *România*, nu de mult s'a adus la cunoștință în parlamentulu germanu și încă din parte guvernamentală, că *pe terenul economicu, România voescă să rămână deocamdată fără convențiun.* Se crede, că și guvernulu român s'ar fi declarat în înțelesul acesta.

Cu ocaziunea serbărilor de 10 Maiu, imprimăria statului — dăce „Românul” — va da la lumină o broșură conținând discursurile primilor ministri și ale Majestății Sale Regelui, pronunțate la mari ocaziuni. Broșura va fi împodobită cu portretele Regelui și a Reginei, lucrate de d. Popp.

Sășii din Ardeal. Foile ungueresc facu gura spumă de neccaz, că diaristica din Germania scrie câte odată și în favorul Sășilor din Ardeal. Astfelu „Egyetértés” dăce, că despre situația Sășilor din Ardeal adese-ori apar în foile germane informații forțe false. „Compatrioții Săși” dăce — se pricep bine a face larmă mare și a umplé tótă Germania cu plângerile lor nefundate și ilegale. Ce știe blăjînulu cetitoru nămțu, că din

nostre! Ce labirintu de colonne! Ce șir de arcuri și boltituri! Ce ridicătoru de inimă este vuetulu ce pare că-lă audu în jurulu acestor cupole, aci ca murmurulu valurilor Oceanului, aci ca șueratulu vânturilor în pădure, aci ca vocea Țelului în templulu său! Arhitectura în trapeză — așa dăcând — ideile poetulu, și face să le simță sensurile.

Intr'aceea după atâtă ostenelă ce-am dobândit pân' aci? Nimic certu la cei bătrâni, nimic frumosu la cei moderni! Trecutul și prezentulu sunt două statue necomplete, una este o mină a timpurilor vechi, cealaltă încă nu și-a ajunsu perfecțiunea dela viitoru.

Dăr, bătrâni mei amice, de siguru vă veți mira, că în descrierea călătoriei mele nu facu nici măcaru o singură dată amintire despre monumentele naturii, mai alesu după ce voi ca locuitor ai acestui ținutu sêlbaticu sunteți avisați numai la aceste.

Intr'o di m'am suitu pe vârful Etniei, pe acestu vulcanu ce ferbe în mijloculu unei insule. În josu de mine am vădutu sôrele răsărind pe orizontulu nemăsurat, — am vădutu Sicilia strimtorată, ca și unu punctu la piciorule

mele și marea ce se întindea în infinitu. Privindu de susu fluviele mi-se păreu numai ca nișce linii geografice trase pe o chartă; dăr pe când deoparte ochiulu meu privi aceste obiecte, de altă parte elu se adânci în craterulu Etniei, unde între vaporii negrii grămădiți i-am observat internulu plinu de focu.

Unu june pasionat, care șede la gura unui vulcanu și plânge asupra muritorilor, a căroru lăcașuri abia le zăresce la piciorule sale e pentru voi — bătrânilor amice — de siguru unu obiectu demn de compătămire? Dăr orice ați gândi de René, tabloulu acesta vă arată o copie fidelă a caracterulu său și a existenței sale: așa ca și aici, în viața mea avui înainte-mi o creațiune nemărginită și o prepaștiă deschisă lângă mine.

După-ace a pronunțat aceste cuvinte René tacu. Sta mut și nemișcat, aruncându și melancolicu privirea în depărtare. Părintele Souel îl privi cu uimire, și Sachem orbulu bătrănu, ne mai auzându-l vorbindu nu putu să-și esplice această tăcere. (Va urma.)

Congresulu Ligei. Congresulu anualu al Ligei pentru unitatea culturală a Românilor se va ține la 11, 12 și 13 Maiu.

Trenu accelerat pe la Deva. Cu 1 Ianuarie n. c., introducându-se pentru timpul de vără o nouă ordine în mersulu trenurilor pe liniile căii ferate de stat, se va introduce de-odată și circularea unui trenu accelerat pe linia Budapesta—Aradu—Deva spre Teiușu. Acestu trenu accelerat va pleca din Budapesta la 1 ora 50 minute p. m., va sosi la Deva șera la 10 ore; din Deva va pleca dimineața la 5 ore 18 minute și va sosi la Budapesta la 1 ora 25 minute p. m.

Botezarea celei mai tinere archiducese. Din Lemberg se telegrafiază cu data de 9 l. c.: In biserica catedrală de aici a fostă astăzi înainte de prânđu botezulu archiducesei nou născute, fiica archiduculu Leopold *Salvator* și a archiducesei *Blanca*. Archiducesa a primitu numele următoare: Maria Dolores, Beatrice, Carolina, Blanca, Leopoldina, Margareta, Ana, Iosefa, Pia, Rafaela, Michail, Sixtus, Stanislau, Ignatiu, Jeromire, Grigoriu, George, Caecilia, Camina și Barbara.

Maială. Tinerimea dela școlile nôs-

tre centrale din locu va aranja Maială obicnuită mâne, în 2 (14) Maiu, în Stejerișu.

Emigrări în Serbia. Sârbii din Bacăa și din Torontal — după cum se scrie din Zimou — emigrăză în masse în Serbia. Emigranții își vëndu moșile cu câte 400—500 fl. jugerulu și își cumpără în Serbia pământuri ieftine, cari li sunt designate de guvernulu sârbesc. Foile ungueresc dăce, că bieții Sârb nu știu ce facu; se duc în Serbia și lasă aici „Canaanulu maghiaru, în care curge lapte și miere.”

Incendiuri. Vinerea trecută a izbucnit în comuna *Târlungen* (Săcele) unu focu îngrozitor, care a prefăcut în cenușă 70 de case, împreună cu clădirile lor economice, mai alesu Ciangăii au suferit pagube mari. — În comuna *Bălan* din cerculu Jibăului a izbucnit Duminecă unu focu care sprigină de vântulu puternicu luă dimensiuni mari. Casele, cari erau acoperite cu paie, au arsu în cea mai mare parte. Pagubase socotesce la 30,000 fl. Foculu a durat până în ziua următoare. În timpul pericolulu eși-e la fața loculu și gendarmeria din Zelau.

Musica orășănescă va da mâne, Joi în 2 (14) Maiu șera, la hotelulu Europa unu concertu.

Imigrare de lei. Seminția Arabilor Montefik (din vestulu Mesopotamiei) a cerut sprigină Inaltei Porți, în contra leilor, cari bântue îngrozitoru ținuturile lor. Arabii părăsesc în cete vechia lor patriă, deșertulu arabu, și emigrăză parte în Syria, parte în Mesopotamia oștică.

Sinodulu archidiecesan gr. or. în Sibiu. Sinodulu s'a deschis, ca în toți anii după unu Te Deum în biserica catedrală, de către Es. S. Archiepiscopulu și Metropolitulu *Mironu Romanu* prin următorea vorbire:

Prea stimați domni deputați, iubiti frați, iubiti fii sufletesci! În timpuri line și în timpuri viforose, în bine și în rău, să pune în fă-care anu la anumite zile în mișcare biserica noastră ortodocsă națională din Ungaria și Transilvania, pentru a lua în sēmă prin reprezentanții săi clericali și mireni mersulu afacerilor sale culturale, și pentru a continua din anu în anu regularea lor după trebuințele, cari se ivesc în diferitele sale corporațiuni inferioare și superioare.

Unu astfelu de momentu măreț și unu astfelu de scopu salutaru ne intrinsec și pe noi astăzi în sinodulu ordinaru al archidiecesei noastre Transilvane, și eu n'am să-mi suprimu bucuria sufletescă, care între împrejurări de altfelu puțin favorabile, mi-o face acestu momentu, vădându-vă adunați aici, preestimati domni, iubiti fii sufletesci, într'unu număr așa de frumos și vădându esprimându-se deja pe fețele tuturor interesulu viu, celu purtat pentru binele și prosperarea sântei noastre biserici.

Din cele 21 de sinode anuale archidiecesane, cari s'au ținutu până acum dela intrarea în viața a statutulu nostru organicu, 16 coincid cu activitatea, la care am fost și sunt chemat eu ca archiepiscopu și metropolitu al bisericii noastre ortodocse naționale; avându dăr a purta însu-mi în partea cea mai mare răspunderea pentru desvoltarea vieții noastre bisericesc sub decursulu acestor anii îngămădiți, și pentru prosperitatea instituțiilor introduse și cultivate în biserica, — pot să constat din partea mea cu mulțumire, că deși s'au pornit multe și grele pedecă din lăuntru și din afară, biserica ortodocsă română de aici, și în specialu archidiecesa noastră Transilvană a făcutu cu concursulu meu în toți ramii săi de activi-

tate progrese de valore durabilă și întrempregiurările nostre satisfacătoare.

O accentuez această ca o mângăere sufletescă pentru mine în ceea ce privește trecutul, și o accentuez înaintea unui viitor pentru mine forțe îngreuiat și nesigur; o accentuez aici, ca să-mi întaresc convingerea și întărită să o am când va fi, ca scăderile de totu felulu, dăr mai alesu cele fizice, de cari suferu, să mă dispenseze într'unu modu sêu într'altulu dela sarcinile grele, ce le-am luat asupra-mi la venirea mea aici înainte de această cu 16 ani.

Atinse aceste la loculu cel mai competent și lăsate cele ale viitorulu mai alesu providenței divine, care ne-a conservat și ne-a condus și până acum, vă atrăgu numai în generalu atențiunea asupra rapoartelor, cari însoțite de propuneri corăspundătoare, vi se voru prezenta la rândulu sêu din partea consistoriulu archidiecesan despre activitatea sa din anul trecut și despre starea actuală a lucrurilor din archidiecesa noastră, ceea ce vă va da ocaziune și înlesnire de a vă face datorința în acestu sinodu ca reprezentanți ai clerulu și poporulu archidiecesan.

Er acum reînnoindu-mi în sufletu rugăciunile evlavioase pentru ajutorulu a totu puterniculu Dumneșeu la lucrările nostre sinodale, sesiunea ordinară a sinodulu archidiecesan pentru anul currentu o declară de deschisă.

Infrățirea dela Turnu-Severinu și juneia.

Etă depeșile pe cari studenții români și sârbii le-au primitu din diferite orașe:

Viena, 3 Maiu. Salutăm adunarea studenților din cele două regate vecine. Ne veți găsi totdeauna luptându alături cu voi pentru marile idei ce propagați. Trăiască studenții români și sârbii.

Junimea academică română.

Gratz, 2 Maiu. Salutăm cu entusiasm infrățirea sârbă-română urându-i isbândă glorioasă.

Junimea academică română.

Budapesta, 2 Maiu. Salutăm cu bucuria serbarea de infrățire între națiunea română și sârbă. Dea cerulu ca sēmēnța infrățirii să cadă și între naționalitățile din Austro-Ungaria.

Universitarii români.

Galați, 3 Maiu. Salutăm călduros infrățirea dintre studenți sârbii și români. Studenții Bonachi, Gorgos, Velihi, Rusovici, Savin, Averagescu, Plăvănescu, Babeșu.

Comitetulu Ligei culturale. — T.-Severinu.

București, 3 Maiu. Iubiti studenți! Ureză ca înțelnirea voastră să realizeze aspirațiunile ambelor națiuni vecine.

D. N. Iorgulescu.

Négotinu, 3 Maiu. Doresc academicilor lui Mihaiu Vităzulu ca să petrecă fericite zile.

Belgradu, 3 Maiu. Salutare și fraternitate.

Dnevnik List

Societății academice sërbe Oblici. — T.-Severinu.

Nischi, 3 Maiu. Inimile noastre pentru concordie, sângele nostru, pentru libertatea națiunilor oprimate române și sërbe. Trăiască România și Serbia.

Dr. Nicola Gioritz.

Belgradu, 3 Maiu. Intrunierea voastră nă primul pasu către înaintare. Vă felicităm călduros și frățesce. În numele gimnasului.

Milan Dimitrevici, Milovan Iancovici, (Român) Nicola Mateevici.

Correspondența „Gaz. Trans.”

Noulu român, 10 Maiu 1891.

Stimatele d-le Redactor! Mă aflu dela începutulu anulu școlasticu 1890/91 ca învățător în comuna Noulu român și în acestu timp mi-s'a dat ocaziune de a mă convinge că de binecuvântată este comuna, care are unu preotă devotat bisericii, școlii și turmei încredințate păstoririi sale.

O astfelu de comună este și comună

Noul român. Sunt 16 ani trecuți, de când această comună a căpătat ca parochie pe d-lă *Atanasiu Măcelariu*, care când a ocupat parochia Noului român nici casă parochială nu a aflat, ci a fost silit a închiria ună quartir pe spesele sale.

În decursul de 2 ani de zile atât la indemnul, cât și prin jertfele făcute de dânsul, s'a edificat casa parochială, care poate servi spre onoare oricărei comune. Nici nu au fost deplină gata casa parochială și vedându starea de totă miseră, în care se afla școlă, a oferit dela dânsul mai multă ca jumătate materialul de cărămidă și arătându pericolul neasistenței școlii, i-a succedat cu ajutorul poporului a edifica și școlă, care erăși poate servi spre onoare oricărei comune.

Fiindu-că biserica nu a avută nici un isvor de venit, de unde să se repareze și de unde să se ajutore și în celelalte lipse, ca să nu mai apese poporul cu repartituni, a dăruită dela sine, din sesiunea sa parochială, unele locuri, cari dându-se în arandă, au adus de atunci până acum în totă anulă dela 20—24 fl., din cari de atunci până acum s'a ajutată biserica în tote lipsele sale urgente.

În anulă 1880 a dăruită ună locă erăși bisericei, din care s'a dobândită ună capitală de 60 fl. Acelă locă este totă în folosința bisericei și pe anulă 1891. Totă pe anulă 1891, pentru îmbunătățirea lefei învățatorului a dăruită o livadiă de 6 cară de fână.

Știu, Onorate D-le Redactoră, că D-lă parochă e pîntrunsă de spiritul evanghelio, care dăce, că ce dă drăptă să nu soie stanga, der fiindă acestea sunt fapte, cari pte voră servi ca indemn și celorlă de dormă în letargia nepăsării față de biserica, de școlă și de popor, amă aflată totuși de cuviința a-le aduce la cunoștință. Eu am înșirată fapte săvirșite înaintea lunei, pe cari nu le pte nega nimenea.

Dela Făgărășu în jos, numai în Noulă română amă avută fericirea de a aude Dumineca și în Sărbători tot-dăuna din ușa s. Altariu predicându-se cu putere apostolică și iubire părintescă St-le învățături ale mântuirii eterne și temporale. Asta se întâmplă și la înormențări și la tote ocasiunile, și au și avută influință asupra poporului Noului român, care astăzi este ună popor de model în privința moralității ordinei și disciplinei.

Iosif Stresa,
învățător.

Ascileulă mare, în 8 Maiu st. v. 1891.

Onorată Redacțiune! În luna lui Maiu 5—6 n. c. a fostă tîrgu de țără în comuna numită Borșia din comitatul Clușului, tîrgulă botezată ală Sân-giorgiului, și încă forte bine cercetată atât de vîndători mai ales de oi, berbeci și capre, cât și de cumpărători chiar și străini. S'au vîndută multe deși nu cu preț mare, ci numai așa de mijloc. S'au vîndută, pentru-că lipsele și neocăsurile de tote zilele suntă multe și enorme, încependu dela proprietarii cei mai mari, până jos la proletariulă celă mai din urmă.

Ceea ce mă îndemă înșă a face această notiță este împrejurarea tristă a degenerării tîrgurilor de astăzi. Ce au fostă tîrgurile năstre înaintea de asta cu câțiva ani și ce suntă acumă? Au fostă conveniri oneste de vîndare și cumpărare și etă au degenerat în nise mîjlăce de stricăciune și ruinare pentru popor. Înaintea de asta mergea poporul nostru la tîrgu pentru ca vîndându-și „iosagulă“, să-și facă paralele de lipsă pentru acoperirea speselor de peste an și să-și cumpere cele de lipsă pentru modestă lui casă, și numai decă-i în-trecea ceva din cumpărată, îl vedea bîndă și elă sermanulă căte o porță de vînășu pentru amorțirea ostenelei sale. Astăzi însă am observată cu durere, că se întâmplă chiar din contră. Astăzi tîr-

gurile năstre degeneră din ce în ce mai tare în menirea lor de mai nainte, și din conveniri oneste menite pentru acoperirea lipselor năstre, ele au devenit nise locuri de corupțiune, unde poporul tîrgură își bea și papă banii căștigați cu crunte sudori. Ba ce e mai mult, suntă unii, cari numai de aceea mergă la tîrgu, ca să li-se imbie ocasiunea de a bea și benchetui pe acolo.

În Borșia nu s'au vîndută pentru nici ună felă de marfă ridicată atătea șetre, ca pentru turte și rosolă (vînășu îndulcită) ba ce e mai dureros, în nici una nu era așa de îndesită poporulă, bărbăți, femei, bătrāni și tineri fără deosebire, ca în acelea, unde Armenii violenți indemnău cu cea mai fină rafină și adăpau cu sirguință tîrgării cu beutura loră cea rea și putemă dăce veninosă de rosolă. Și acesta a ținută așa în amēdouă zilele până s'era, când poporul s'a împrăștiat bănuș și năcăjit, că și-a beută banii, er turtării șireți, s'au împrăștiată voioși, căci au putută face bani cu otrăviturile loră.

Lucru tristă și de decădință pentru poporul năstru atătă în privința morală, cât și materială, pe care nu e bine a-lă lăsa să degeneze din ce în ce în mare pericol. Dreptă aceea cei cu chiămarea sântă de a lumina și deștepta în celea bune poporulă, cum suntă de exemplu preotii, să nu încete de a le arăta cu toată ocasiunea răutatea cea mare a beuturilor spirtușe de o parte, er de altă parte s'arăcia provenită la cei mai mulți proletari singuri numai din beutura cea peste măsură.

Tîrgulă ascileană P—tr—u.

Literatură.

A apărută la Bucureșci în editura librăriei Ig. Hertz str. Smărdană Nr. 18: *Sonata Kreutzer* de Leon Tolstoi, traducere de I. I. R. Sonata Kreutzer a produsă, prin teoriile îndrănețte desășurate de autoră, care ocupă ună locă strălucită în literatura contimporană, mare senzații pretutinden și a dată privilegiu la atacuri numēroșe îndreptate atătă asupra operei cât și a autorului în Rusia și în străinătate.

În prefață găsimă și replica forte interesantă a lui Tolstoi la aceste atacuri, astfelă că această edițiune este cea mai completă a sonatei Kreutzer. — Ună volumă completă, broșată: Lei 3.25, legată elegantă, presată cu aur, potrivită și pentru cadoură Lei 6. Asemenea se pte procura și în 6 fascicole dintre cari primele 5 câte 5 bani, er ultima 75 bani. De vîndare la tote librăriile.

Telegramele „Gaz. Trans“.

(Serviciulă biroului de coresp. din Pesta)

Londra, 13 Maiu. Aprăpe de Kyoto, moștenitorulă tronului rusescă a fostă rănită cu o lovitură de sabiă de ună Japoneză. Rana nu e mortală.

Londra, 13 Maiu. După o telegramă a bioului Reuter din Jokahama, moștenitorulă tronului rusescă a fostă rănită greu. Se dăce că, atentatorul ar fi ună fanatică, care i-a dată moștenitorului o lovitură pericolosă la cap.

Viena, 13 Maiu. În ședința de mână, deputații din Triest voră interpela guvernulă în privința evenimentelor din Corfu.

Bucureșci, 13 Maiu. Starea sântății lui *Ioană Brătianu* e fără speranță.

New-York, 13 Maiu. 3500 ne-guțătoră de lemne și-au închisă atelierele și prin această 125,000 persăne au rēmasă fără de pâne.

Lissabona, 13 Maiu. Eră nopte a explodată patrăne de dinamită înaintea porții ministeriului de interne, însă fără ca să facă vre-o stricăciune.

Dare de sēmă și mulțămītă publică.*)

(Continuare din Nr. 55 ală „Gaz. Trans“ din a. c.)
Clușiu, Maiu 1891.

Prin lista Nr. 6, încredințată d-lui *Ludislaw Giurco*, stud. iuristă în Domină, au contribută d-nii: Grigorie Giurco, proprietar 2 fl., Ioană Popă, proprietar 2 fl., ambii din Dommină, I. Theodoreană adv. 50 cr. Vasiliu Mica, notar în Someșu Odorheiu 3 fl., G. Popă de Băses 10 fl., Dr. G. Popă cand. de adv. în Cehă 1 fl., I. Cociană avocată în Cehă 5 florini, L. Majoră, preotă în Chiliora 1 fl., Dem. Suci, ad. în S. Cehă 2 fl., M. Borbély, medică în Gibou 2 fl. Vasiliu Mureșianu notar în Chechișu 2 fl., Ștefană Iieșiu v. propopă în Cristolțulă mare 1 fl. — Suma 31 fl. 50 cr.

Prin lista Nr. 61, încredințată d-lui prof. gimn. în Beiuș *Vasiliu Ștefanica*, au contribută d-nii: V. Ștefanica 1 fl., V. Dumbravă 1 fl., Coriolană Ardeleană 1 fl., Dr. Georgiu Mureșianu 1 fl., toți din Beiuș. — Suma: 4 fl.

Prin lista Nr. 64 încredințată d-lui *Georgiu Ștanciu*, preotă în Zalnocă, au contribută următorii d-ni: Georgiu Filipă, adv. în retragere, Tășnadă 2 fl., Eugeniu Venteră, preotă 2 fl., Aleșiu Eszlary notar, Mădărășu 3 fl., Samuelă Sabo, propopă în Supurulă de Jos 1 fl., Eszlary Elek, notar Mădărășu 1 fl., G. Ștanciu, preotă în Zalnocă 1 fl. — Suma: 9 fl.

Prin lista Nr. 81 încredințată d-lui parochă *Zachariă Lupu* în Hodacă au contribută d-nii: Zachariă Lupu preotă gr. or. în Hodacă 1 fl., Ioană Petru, capelan în Ibănesci 50 cr., Florea Lupu cantor gr. or. în Hodacă 50 cr. — Suma: 2 fl.

Prin lista Nr. 50, încredințată d-rei *Iuliana Muștețu* din Caransebeșu, au contribută d-nii: Nicolae Tanescu, teologă de c. III 1 fl. 50 cr.; Ioană Groșiană, teologă de c. II 20 cr.; Ioană Bărăscu, teologă de c. II 1 fl.; Ioană Popă ped. c. III 50 cr. P. Bojinca ped. c. I 30 cr.; George Sărbu, pedagogă c. I 30 cr.; Grozavescu, ped. de c. I 30 cr.; și d-rele: Elena Cojocariu, ped. de c. I 1 fl.; Iuliana Muștețu ped. de c. II 1 fl.; toți din Caransebeșu. — Suma 6 fl. 10 cr.

Prin lista Nr. 7, încredințată d-lui prof. în Bradă *Pavelă Oprișia*, au contribută următoarele dōmne și domni: Genoveva Bonocă 50 cr.; Amalia Albu 1 fl.; V. Damiană 2 fl.; Horațiu Germană 50 cr.; Pavelă Oprișia 1 fl. 15 cr.; toți din Bradă. Dr. Moldovană din Baia de Crișă 1 fl. — Suma: 6 fl. 15 cr.

În lista Nr. 35 încredințată d-lui arhivară în Bistriță *Georgiu Vertică*, au contribută d-nii: Schiffbaumer Samuel, protopretor 1 fl.; Iacobă, fiscală comitatensă 1 fl.; George Curteană, teologă 50 cr.; Dr. Dem. Ciutea adv. 5 fl.; Ștefană Poruțiu 1 fl.; Dr. Carolă Lang, adv. 1 fl.; George Vertică 1 fl. 40 cr.; toți din Bistriță; Const. Popă, preotă în Herina 30 cr.; Antonă Precupă preotă în Rebrășioră 1 fl.; Elie Posmușiană, preotă în Bagla 1 fl.; Teodoră Mureșiană, preotă 20 cr.; Nicolae Moldovană 30 cr.; Iosifă Seoca 60 cr.; Ioachimă Popă 40 cr.; toți din Rebrășioră; Dr. Monda, medică în Sângeorgiu 1 fl.; Ieronimă Slavocă 1 fl.; Ioană Constantină 50 cr.; nuciu 50 cr.; toți din Ilva mare. Ioană Orbană, preotă în B. Suseni 50 cr.; Ioană Popă, preotă în Nușfalău 50 cr.; Simeon și Saveta Catarișă, Nășudă, 1 fl.; Michailă Botta, Nușfalău 30 cr. — Suma: 20 fl. v. a. (Va urma.)

DIVERSE.

Pentru emanciparea femeilor. În 1880 s'a înființată la Paris o reuniune sub numere: „Union universelle des femmes“. Membrii acestei reuniuni constau numai din femei. Scopulă este elutarea emancipării femeiloră său egală loră îndreptățire cu bărbății, de o parte, er de altă parte propagarea acestei idei prin înființarea de reuniuni de totă felulă și în tote părțile lunei. Acestă reuniune și-a ținută adunarea generală acum de curēnd. Presidentă reuniunei, d-na Clemence Royernă, deschise adunarea printr'o vorbire forte energică, ba pte chiar prea energică. „În ce privește drepturile“, dăce ea „nimic să nu ceremă, surcra, căci de vomă cere, nu

vomă dobēndi nimic. Imi voiu lua eu dreptulă meu! — acēsta să Vă fiă de- visa“. După presidentă, luă cuvēntulă d-na Cheliga-Loery, prima secretară a Reuniunei, care cetă raportulă direcțiunei constatānd, că Reuniunea loră în timpă așa de scurtă a ajunsă să aibă filiale pe întregu rotogolulă pământului. Parisienele anteluptătoare ale emancipării femeiloră speră cu toată siguranță, că le va succede a grupa în jurulă lor pe toți amicii drepturiloră femeiei. „Atunci apoi tote voră fi în ordine“, dăce una dintre membrele oratōre, „pentru-că dela rezolvarea cestiunei femeiloră depinde sōrtea întregi omenimă“.

Bilanțul civilizațiunei europene. Ună savantă dela țiarulă din Clușiu „Ellenzek“ constată cu cifre, că Maghiarii pșesotă în fruntea civilizațiunei (!?) Pe basa numărului țiareloră și ală revisteloră periodice, ce apară în diferite țeri, subvenționate și nesubvenționate din fondurile de dispozițiune, în cari nu se ia în considerațiune edițiunea singuratăceloră foi, ajunge noulă descoperitōră la următorulă rezultat: „Decă privimă națiunile singurative, atunci observăm, că civilizațiunea ține egală pasu cu libertatea institutiuniloră, și Ungaria ocupă primulă rangū între țerile civilizate. Cu deosebire maghiarismul! Căci lucrurile stau astfel, că în această patriă civilizațiunea și maghiarismul suntă sinonime. Elementulă germană trebe luată puțină în considerațiune, căci la noi e cu multă mai cultivată decătă în Austria, der mai înapoiată decătă elementulă maghiar (sic!) Elementulă slavici și română e forte înapoiat; pentru că în patria năstră vine pe 9558 Maghiari căte ună țiară său o fōiă periodică, 13,637 cetățeni unguri de naționalitate germană pe ună țiară germană, 75,662 slavi și 154,910 Romāni pe o fōiă slaviciă său românescă. În fruntea civilizațiunei stă Elveția, unde pe 3081 omeni vine ună țiară, în Danimarca vine 6141, în Belgia 7182 și în Germania 7528 pentru căte o fōie. Nu e mirare, că acum marele imperiu germană are pentru 6519 capete ună țiară, nemijlocită lângă elă stă Franca cu căte 8788 capete. În seria acēsta se întrec Anglia cu căte 9852 pe ună țiară, apoi venimă noi cu 9558. Aici se încheiă seria culturii în termin mediu. După noi vine în sărituri mară necultura în termin mediu. Între Spaniolă vine pe 14,939, între Austrieolă 17,078, între Finlă 20,007, între Romāni din regatulă Romāniei 52,706 (?) și între Rușii ortodoxi 109 341 capete pe ună țiară. Astfelă sta bilanțul civilizațiunei europene! — Savantului dela „Ellenzek“ i-am recomanda puțină apă rece, căci s'a prea inferbentată pășindū în capulă civilizațiunei.

Cătă costa traiulă în vēcūlă trecută? Date culesse din secululă trecută constată, că pe la începutulă acelu vēcūlă traiulă nu era tocmai scump. Datele, despre cari vorbimă, se referă numai la orașulă Timișōra și la Banatulă timișană, der de sigură totă cam aceleași prețuri se obișnuiau și în celelalte părți ale țerei. Astfelă la 1718 în Chiș-Palanca din comitatulă Timișōrei, prețulă unei case era 24 fl.; la 1725 prețulă unei părechă de cățuni bărbătesci era 30 de groșite; la 1737 în Lipova se vindea o casă cu 52 fl.; la 1752 se vindea ună cală cu 8 fl.; la 1753 era o jumătate de cupă (oacă) vină cu 4 cr.; la 1750—60 chiria anuală a unei case cu 5 oda în Timișōra era 80 fl., er prețulă casei cu etagi (a otelului numită „la Trimbățășală“) era 8000 fl.

Cursulă piețel Brașov.

din 12 Maiu st. n. 1891.

Bancnote romānescă	Cump.	Vēnd.
Argintă romānescă	9.29	9.33
Napoleon-d'or	9.22	9.27
Lire turcesci	9.30	9.35
Imperială	10.45	10.5
Galbini	9.45	9.50
	5.40	5.45

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil interimală: Gregoriu Maloră.

* On. dnă colecțanți suntă rugați, ca pentru stabilirea bilanțului cătă mai curēnd, să binevoescă a ne înapoia colectele cu ori ce rezultată, până în 18 Maiu a. c.

Cursul la bursa din Viena.

din 13 Mai a. c. 1891

Table of stock market prices in Vienna, listing various securities like gold, silver, and bonds with their respective values.

Mari șanse de câștig pe lângă cea mai mare siguranță.

Invitare la participarea societăților ocazionale de losuri, ce s'a formată la Budapester Bankvereins-Actien-Gesellschaft...

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription rates for Austro-Ungary: Pe trei luni (3 fl.), Pe șese luni (6 fl.), Pe un an (12 fl.).

Pentru România și străinătate:

Table showing subscription rates for Romania and abroad: Pe trei luni (10 fr.), Pe șese luni (20 fr.), Pe un an (40 fr.).

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription rates for Austro-Ungary on Sundays: Pe an (2 fl.), Pe șese luni (1 fl.), Pe trei luni (50 cr.).

Pentru România și străinătate:

Table showing subscription rates for Romania and abroad on Sundays: Pe an (8 franci), Pe șese luni (4 franci), Pe trei luni (2 franci).

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Deschidere de grădină.

Subscrisa aduce la cunoștința onoratului public, că

LOCALITĂȚILE GRĂDINEI HOTELULUI „POMUL VERDE“

s'au deschis și se rogă totdeodată pentru cercetare numeroasă, silindu-se ca să ofere onor. publică mâncări și vinuri escelente.

Cu distinsă stimă Susana Tief, anteprenora hotelului.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Octomvre 1890.

Large railway schedule table with multiple columns for different routes (Budapesta-Predealu, B. Pesta-Aradu-Teius, etc.) and rows for various stations and train types.